

Základná škola, Nám.arm.gen.L.Svobodu 16, Bardejov

**Vnútoraná smernica
o prevencii a riešení šikanovania žiakov**

Úvodné ustanovenia

Riaditeľ Základnej školy, Nám.arm.gen.L.Svobodu 16, Bardejov v súlade so smernicou č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach, ktoré nadobudlo účinnosť 1. septembra 2018 vydáva túto smernicu:

Čl. I

Charakteristika šikanovania

Pod pojmom šikanovanie rozumieme akékoľvek správanie žiaka alebo skupiny žiakov, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo skupine žiakov, prípadne ich ohrozenie alebo zastráňovanie. Jedná sa o **cielené a opakované** použitie násilia voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť. Môže sa prejavovať v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví šikanovaného žiaka alebo skupiny žiakov.

Čl. II

Podstatné znaky šikanovania

Medzi základné znaky šikanovania patria:

- a) úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) opakované útoky,
- d) nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou.

Čl. III

Prejavy šikanovania

Prejavy šikanovania môžu byť rôzne. V základnom ponímaní rozlišujeme priamu a nepriamu podobu šikanovania.

Medzi **priamu podobu** šikanovania zaraďujeme:

- a) fyzické útoky,
- b) urážlivé prezývky,
- c) nadávky,
- d) posmech,
- e) tvrdé príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôle obeť,
- f) odcudzenie vecí,
- g) kyberšikanovanie

Do skupiny nepriamej podoby prejavovania šikanovania patria napríklad ohováranie, prehliadanie, ignorovanie obeť a podobne.

Čl. IV

Zodpovednosť školy

Škola zodpovedá za žiakov počas školského vyučovania a školských akcií v súlade so zákonom 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školským zákonom), s Dohovorom o právach dieťaťa

a podľa pracovného poriadku školy. Za povinnosť dávať pozor na žiakov počas vyučovania, resp. počas konania školských akcií sú zodpovední pedagogickí zamestnanci školy, najmä tí ktorí:

- a) realizujú školské vyučovanie,
- b) vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor,
- c) vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu,
- d) vykonávajú dozor v školskej jedálni.

Škola berie zodpovednosť aj za škodu, ktorá nastala v čase vyučovania, alebo v čase vykonávania prechodného dohľadu a bola spôsobená žiakom, pokiaľ ten, kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že dohľad bol zanedbaný.

Ak náležitý dohľad na žiaka nebol zanedbaný, a osoba, ktorá dohľad vykonávala preukáže, že škoda bola spôsobená žiakom, tak za škodu zodpovedá žiak, respektívne rodič alebo zákonný zástupca žiaka.

Zamestnancami školy nemôže byť v žiadnej miere akceptovaný žiaden druh a prejav šikanovania. Ak zamestnanec zistí, že k takémuto prejavu medzi žiakmi prišlo, je povinný danú situáciu okamžite riešiť a je povinný túto skutočnosť oznámiť triednym učiteľom žiakov, medzi ktorými nepríjemná situácia nastala, výchovnému poradcovi, vedeniu školy a zamestnanec je povinný šikanovanému žiakovi okamžite poskytnúť pomoc. Zamestnanec školy, ktorý neprijme žiadne opatrenia v prípade šikanovania, neoznami danú skutočnosť kompetentným osobám, vystavuje sa riziku trestného postihu.

Čl. V

Priestupková a trestnoprávna zodpovednosť

Šikanovanie žiakov môže v určitých prípadoch spĺňať podstatu priestupkov a jedná sa predovšetkým o priestupky:

- a) proti občianskemu spolunažívaniu,
- b) proti majetku.

Za priestupky je zodpovedný ten, kto dovŕšil 15 rokov v čase spáchania priestupku a neprekročil 18 rok svojho veku. Takáto osoba sa zaraďuje do kategórie mladistvých. Samozrejme niektoré druhy šikanovania žiakov môže v niektorých prípadoch spadať aj pod trestné činy. Trestná zodpovednosť fyzickej osoby je v Trestnom zákone stanovená vekovou hranicou 14 rokov. Jedná sa hlavne o trestný čin:

- a) ublíženia na zdraví,
- b) obmedzovania osobnej slobody, nebezpečného vyhrážania,
- c) lúpeže,
- d) vydierania,
- e) hrubého nátlaku,
- f) nátlaku,
- g) porušovania domovej slobody,
- h) sexuálneho násillia
- i) sexuálneho zneužívania,
- j) krádeže,
- k) neoprávneného užívania cudzej veci
- l) poškodzovania cudzej veci,
- m) nebezpečného vyhrážania sa,
- n) nebezpečného prenasledovania,

- o) výroby detskej pornografie,
- p) rozširovania detskej pornografie,
- q) prechovávaní detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,
- r) ohovárania.

Za páchatel'a trestného činu sa považuje žiak, žiačka, ktorý/ktorá trestný čin spáchala sama, alebo bol trestný čin spáchaný konaním skupiny žiakov, čo sa považuje za spolupáchatel'stvo.

Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin

- a) neprekazenia trestného činu,
- b) neoznámenia trestného činu,
- c) ublíženia na zdraví.

Čl. VI

Prevenia šikanovania

Prevenia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou:

- a) súčasti výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém,
- b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo inými relevantnými subjektmi.

Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľ'ov (ďalej len „osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa“) alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrážovanie.

Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.

Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania

- a) všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
- b) zamestnancov školy príslušnej školy,
- c) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
- d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.

Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä vytvára pozitívne prostredie v škole, podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí. Určuje v školskom poriadku pravidlá správania sa vrátane sankcií za ich porušenie. Zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa

prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú. Zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania.

Postup v prípade zistenia šikanovania

Ak sa v priestoroch budovy počas školského vyučovania, počas konania školských akcií, na športoviskách zistí prípad šikanovania, je každý zamestnanec školy, pedagogický ale aj nepedagogický, povinný postupovať podľa nasledujúcich krokov:

1. Zamestnanec, ktorý zistí prípad šikanovania, informuje o danej situácii triedneho učiteľa všetkých žiakov, ktorí sú účastníkmi daného prípadu, informuje výchovného poradcu alebo zástupcu vedenia školy. Pri veľmi vážnych prípadoch šikanovania je tento zamestnanec povinný zavolať políciu.
2. Žiaci, ktorí boli účastníkmi sporu budú vyzvaní ich triednymi učiteľmi na vyšetrenie prípadu. Pri riešení situácie bude prítomný aj zamestnanec, ktorý zistil prípad šikanovania a oznámil danú skutočnosť kompetentným osobám ako aj výchovný poradca školy. O vyšetrení sa zhotoví zápisnica. V zápisnici sa opíše zistená skutočnosť, vyjadrenia oboch strán prípadu (obeť, agresor) a navrhnu sa ďalšie kroky na riešenie daného problému.
3. Triedni učitelia pozvú zákonných zástupcov žiakov na pohovor. Prítomný na pohovore bude aj výchovný poradca školy. O tomto stretnutí sa takisto napíše zápisnica a na základe písomného uzavretia daného prípadu, navrhnutí opatrení na riešenie situácie, vyjadrení dotknutých žiakov a ich rodičov, respektívne zákonných zástupcov, sa riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe, ktorý bude v súlade s vnútorným poriadkom školy, pracovným poriadkom školy a v súlade s príslušnými zákonmi, t.z. Trestný zákon č. 300/2005 Z.z. a Zákon o priestupkoch č.372/1990 Z.z.
3. Celý prípad vyšetrenia prípadu šikanovania bude prebiehať pri zachovaní dôvernosti z dôvodu, že šikanovanie je veľmi závažný negatívny spoločenský jav.

Čl. VII

Metódy riešenia šikanovania

Na riešenie problémov týkajúcich sa šikanovania žiakov sa budú používať nasledujúce metódy:

- a) zaistenie ochrany obetiam,
- b) rozhovor so žiakmi, ktorí na šikanovanie upozornili, rozhovor so zúčastnenými na danom prípade šikanovania,
- c) hľadanie a následné nájdenie vhodných svedkov,
- d) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov dotknutých žiakov,
- e) kontaktovanie špecializovaných inštitúcií,
- f) využívanie anonymnej dotazníkovej metódy.

Na riešenie problémov šikanovania pri výskyte skupinového násillia sa použije postup:

- a) okamžitá pomoc obeť,
- b) dohoda riaditeľa školy s výchovným poradcom, triednymi učiteľmi a s ostatnými pedagogickými zamestnancami školy na postupe vyšetrovania,
- c) vlastné vyšetrenie,
- d) zabránenie nožnej krivej výpovede agresorov, ich izolácia bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi,
- e) pokračujúca pomoc a podpora obeť,

- f) nahlásenie prípadu polícii – **rozhodne riaditeľ školy,**
- g) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov žiakov – **zabezpečia triedni učitelia,**
- h) kontaktovanie špecializovaných inštitúcií.

Čl. VIII

Opatrenia na riešenie situácie

Škola na riešenie problému šikanovania zavedie nasledovné opatrenia:

1. Opatrenia pre obeť:
  - a) odporučiť rodičom vyhľadať odbornú starostlivosť pre dieťa,
  - b) zorganizovať skupinový intervenčný program pre daný kolektív,
  - c) poradenstvo pre rodičov žiakov,
  - d) poskytovanie dostatočných informácií ohľadom žiakov.
2. Opatrenia pre agresorov:
  - e) odporučiť rodičom žiakov vyhľadať odbornú starostlivosť,
  - f) zavádzanie výchovných opatrení,
  - g) preloženie žiaka do inej triedy,
  - h) zníženie známky zo správania.
3. Opatrenia v mimoriadnych a opakovaných prípadoch šikanovania:
  - i) odporučiť rodičom umiestnenie žiaka na dobrovoľný pobyt do liečebno – výchovného sanatória,
  - j) oznámenie existencie mimoriadnych opatrení príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny,
  - k) ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie spáchania trestného činu je potreba podať oznámenie príslušnému Policajnému zboru SR.

Čl. IX

Spolupráca školy s rodičmi žiakov a ďalšími inštitúciami

1. Výchovný poradca ako aj triedni učitelia sú povinní pri podozrení na šikanovanie žiaka upozorniť rodičov, respektívne jeho zákonných zástupcov, aby si všímali možné príznaky šikanovania žiaka.
2. Učitelia sú povinní dbať na taktný prístup a zachovanie dôvernosti informácií.
3. Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru Policajného zboru SR.
4. Riaditeľ školy je povinný bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, **ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky**

Závěrečné ustanovenia

1. S touto smernicou boli oboznámení všetci pedagogický zamestnanci školy na zasadnutí pedagogickej rady konanom dňa 3.9.2018, čo potvrdili svojím podpisom na prezenčnej listine.
2. S touto smernicou budú oboznámení rodičia, respektívne zákonný zástupcovia žiakov na triednych rodičovských schôdkach.
3. Táto smernica bude zverejnená na webových stránkach školy.
4. Smernica nadobúda účinnosť dňom 3.9.2018 a platí až do odvolania, prípadne zmeny príslušnej legislatívy.

V Bardejove 3.9.2018

Mgr. Igor Drotár

riaditeľ školy

Čl. 7

Charakteristika školskej prevencie proti šikanovaniu

- Školská prevencia proti šikanovaniu pôsobí v prostredí školy. Pozostáva z prevencie, ako aj z pravidiel a nariadení o šikanovaní, spolupráce s odbornými zariadeniami ako sú CPPPaP, SCŠPP a Policajný zbor s ktorými spolupracujeme na realizácii preventívnych aktivít, eliminácii šikanovania a konkrétnych riešeniach prípadov šikanovania. v prípade rizikových žiakov a ďalších stratégií v prevencii a eliminácii šikanovania.
- Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách.
- Školská prevencia proti šikanovaniu je zameraná na rozpoznávanie problematického správania medzi žiakmi, na osvetovú činnosť medzi žiakmi i rodičmi a predchádzaniu negatívnym dôsledkom represii.
  - Prevenciu vykonávajú všetci pedagogický i nepedagogický zamestnanci svojim vlastným prístupom.
- Prevenciu šikanovania je potrebné vykonávať i v rámci rôznych aktivít na hodinách etickej výchovy, náboženskej výchovy, na triednických hodinách.

Čl. 9

Školské pravidlá a nariadenia o šikanovaní

1. Zamestnanci školy sú systematicky vzdelávaní o problematike šikanovania a o spôsobe identifikácie fyzických i psychických prejavov šikanovania a prostredia šikanovania.
2. Poradenstvo a prístup k informáciám o šikanovaní je dostupné aj pre ďalšie osoby – rodičov i žiakov.
3. V školskom poriadku je zavedený pojem šikanovanie, je definovaný ako vážny priestupok voči školskému poriadku. .
5. Ak sa žiak dopustil šikanovania, príslušný pedagóg spíše o priestupku záznam, odovzdá ho triednemu učiteľovi žiaka, podľa závažnosti aj zástupkyňi RŠ alebo riaditeľovi školy. Ďalej je povinný o tomto konaní bezodkladne informovať rodičov šikanovaného i agresora.
6. Stratégia prevencie šikanovania :
  - a) zamerať pozornosť na nových a nastupujúcich žiakov;
  - b) počas prestávok sledovať, kde sa zdržiavajú obeť šikanovania a kde agresori;
  - c) podporovať u žiakov asertívne správanie;
  - d) eliminovať konflikty – všímať si už náznaky šikanovania: posmešné poznámky na adresu spolužiaka, posmievanie sa za dobrú alebo zlú známku, vysmievanie sa z neúspechov druhých, z oblečenia, vzhľadu, okuliarov, strojčeka, rečových vád a pod.;
  - e) lepšie si všímať aj tzv. obeť šikanovania a rozlišovať, či ide skutočne o šikanovanie;
  - f) vysvetliť žiakom, že ak podporujú šikanovanie, bavia sa na ňom, stávajú sa spoluúčastníkmi šikanovania;
  - g) pri poškodení majetku spolužiaka žiadať náhradu za zničenú vec;
  - h) pri ublížení na zdraví (kopnutie, pichnutie), bráni desiatej, ponižovaní vyvodit' dôsledky podľa závažnosti prejavu žiaka od oznámenia rodičom až po privolanie polície;

- i) o riešení každého závažného priestupku je každý vyučujúci povinný informovať okamžite vedenie školy;
- j) svojím prístupom ku žiakom nedávať podnety na vyvolanie nepriateľských nálad voči niektorým žiakom;
- k) priestupky žiakov riešiť objektívne, s pedagogickým nadhľadom a taktom, ale nekompromisne;
- l) žiakov, ktorých správanie sa nezlepší, vylúčime zo školských aktivít (výlety, spoločenské podujatia a pod.)
- m) o problémoch informovať rodičov na rodičovskom združení – nabádať rodičov, aby problémy svojich detí riešili v spolupráci so školou, dbať na vzájomnú informovanosť a dôveru).